

проведення урочистостей у таких закладах. У справі проведення представницьких заходів важливо враховувати напрями потоків повітря, режим системи кондиціонування тощо. Запропоновані консерваторами заходи протипожежної безпеки та збереження естетичного вигляду підлоги, як правило, завжди знаходять розуміння у гостей музеїв чи бібліотек. Ще одну небезпеку для колекцій становлять принесені гостями квіти, особливо лілія, пилок якої залишає сліди, що не змиваються. Загалом, у Великій Британії заборонено використовувати вази з водою для квітів під час проведення культурних заходів. Заходи консерватора полягають у відстоюванні безпеки колекцій і інтересів установи.

Вважаємо, що успіхом даної конференції стало висвітлення результатів роботи доктора Гельмута Банзи, провідного спеціаліста Інституту консервації книжок при Державній бібліотеці Баварії (Німеччина) про особливості впливу проклейки паперу на процеси його збереження та старіння. Отримані результати досліджень з питань хімії паперу вимагають додаткових зусиль, оскільки потребують скрупульозних і трудомістких хімічних досліджень такого складного та багатогранного матеріалу, як папір. Документи на паперовому носії відображають історію, а тому потрібно забезпечи-

ти їх надійне зберігання. Доповідь супроводжувалась неординарною постановкою питань збереження бібліотечних фондів, побудовою таблиць та співставленням різних за природою видів і характеристик паперу. Експериментальні дослідження, у яких безпосередньо взяв участь Гельмут Банза, засвідчили, що у справі збереження бібліотечних фондів питанню проклейки паперу документів не приділялося достатньої уваги, особливо при їх розміщенні на бібліотечній полиці та дії сонячного світла.

На конференції порушувалися питання кліматології приміщень, екологічної безпеки та екологічного матеріалознавства, виділення пігментних плям у рукописах, пошкодження мікроміцетами друкованої продукції довготривалого зберігання, оправи зі шкіри, використання сучасних методів консервації пергаменту та ряд інших. У цілому, конференція була дуже цікавою і корисною для її учасників і показала, що навіть незначні заходи по збереженню культурної спадщини приносять позитивні результати і сприяють уповільненню процесу старіння матеріальної основи бібліотечних документів.

*Микола ОМЕЛЬЧЕНКО,
канд. техн. наук, н. с. НБУВ*

Зміцнюємо міжбібліотечні зв'язки:

нарада представників Ради директорів наукових бібліотек і інформаційних центрів академій наук – членів МААН і Асоціації бібліотек України

17 лютого 2004 р. у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбулася робоча нарада, у якій взяли участь Голова Ради директорів наукових бібліотек і інформаційних центрів академій наук – членів МААН, президент Асоціації бібліотек України (АБУ), генеральний директор НБУВ, академік НАН України О. С. Онищенко, заступник Голови Ради директорів, директор Бібліотеки Російської академії наук (БАН), д-р пед. наук, професор В. П. Леонов, Голова Виконавчого комітету АБУ, заступник генерального директора НБУВ, канд. іст. наук А. Г. Бровкін, провідні фахівці НБУВ, члени АБУ, які очолюють комітети та комісії Асоціації. Вів засідання О. С. Онищенко.

На нараді обговорювалися питання багаторічного співробітництва НБУВ і БАН з основних напрямів бібліотечно-інформаційної діяльності:

обмін виданнями, науковою інформацією в традиційному й онлайн-режимі, інформаційними електронними ресурсами, виставками; обмін фахівцями; здійснення наукових досліджень; перспективи проведення спільних конференцій і семінарів.

Розвиткові співробітництва двох бібліотек, формуванню і взаємовикористанню їхніх бібліотечно-інформаційних ресурсів, на думку присутніх, сприятиме обмін електронними інформаційними ресурсами – електронними версіями наукових видань, відкритою науковою інформацією (реферативними, повнотекстовими, проблемно-орієнтованими, політематичними базами даних), яка створюється в науково-дослідних установах академій наук, бібліотекознавчими, бібліографознавчими, книгознавчими, наукознавчими виданнями.

Учасників наради зацікавив, зокрема, проект «Бібліотека – суспільству», в рамках якого НБУВ з 2003 р. створює і тиражує на компакт-дисках електронні видання п'яти галузевих серій (природничі, технічні, соціогуманітарні, аграрні науки, медицина). Зацікавленість фахівців викликав і проект зі створення електронного масиву рукописної, архівної та книжкової спадщини «Пам'ять України» – складової міжнародної програми «Пам'ять світу».

Директор БАН В. П. Леонов поінформував присутніх про проект зі створення електронної колекції (бібліотеки) видань друкарні Свято-Успенської Почаївської лаври XVII-XX ст., що зберігаються у фондах Бібліотеки. Проект підтримують найбільші бібліотеки Росії, зокрема Російська національна, Російська державна, бібліотека Санкт-Петербурзького державного університету, а також Державна бібліотека Баварії (Німеччина). БАН вже підготовлено дві повнотекстові електронні книги з колекції.

Учасники наради підтримали пропозицію генерального директора НБУВ О. С. Онищенко щодо організації спільної роботи зі створення «Почаївської колекції» в електронному і друкованому вигляді. НБУВ, у фондах якої теж зберігаються книги Почаївської друкарні, підготує бібліографічні списки цих видань і найближчим часом підключиться до спільної реалізації проекту.

Цікавим був і обмін досвідом бібліотек зі створення національних бібліографічних репертуарів. Зокрема, мова йшла про Слов'янський фонд БАН – одне з найбільших у світі зібрань слов'янської книги XVII – початку XIX ст., у складі якого – колекція українських книг. Присутні підтримали ідею про спільну роботу російських та українських бібліографів і книгознавців з наукового опрацювання видань Слов'янського фонду, підготовки бібліографічних покажчиків і друкованих каталогів його українських видань.

Торкнулися учасники засідання і проблем науково-дослідної діяльності, зокрема пов'язаних із трансформацією поняття професійного іміджу бібліотекаря в умовах інформаційного суспільства. Було прийнято рішення щодо організації і проведення спільних бібліотекознавчих досліджень за темами «Бібліотекознавство як професія», «Бібліографознавство як професія», обміну інформацією про науково-дослідні роботи, друкованими й електронними методичними і бібліографічними посібниками; обміну фахівцями, організації спільних

заходів з підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки бібліотечних кадрів; проведення міжнародних наукових семінарів, конференцій, зокрема організації електронної конференції з актуальних проблем бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, науково-інформаційної діяльності під егідою МААН та АБУ.

Особливу увагу присутніх привернули питання фізичного збереження, консервації, реставрації, репрографії бібліотечних і архівних фондів, оскільки обидві бібліотеки мають певний досвід роботи з урятування в екстремальних ситуаціях і відновлення унікальних видань та бібліотечних колекцій. БАН з 1991 р. у рамках угоди про співробітництво з Бібліотекою Конгресу США реалізує програму «фазової консервації» видань, ушкоджених під час пожежі вогнем і водою. Бібліотекою розробляються технології реставрації документів, створено комплексну автоматизовану пошукову систему з фізичного збереження бібліотечних фондів.

НБУВ зацікавлена у співробітництві з питань збереження унікальних бібліотечних фондів, зокрема в проведенні спільних наукових досліджень і робіт в галузі превентивної консервації і реставрації видань.

Обговорювалися на засіданні і питання організації діяльності Ради директорів наукових бібліотек і інформаційних центрів академій наук – членів МААН. Учасники наради схвалили роботу НБУВ, базової установи Ради директорів, з представлення на її веб-сайті інформації про найважливіші події в житті академічних наукових бібліотек і інформаційних центрів, про заходи з актуальної бібліотечно-інформаційної тематики, діяльність бібліотечних асоціацій, представлення електронних версій наукової й інформаційно-бібліографічної продукції установ. У 2004 р. у рубрику «Бібліотеки-ювіляри» на веб-сторінці Ради директорів будуть розміщені матеріали, присвячені 290-річчю заснування БАН.

На нараді генеральний директор НБУВ О. С. Онищенко та директор БАН підписали угоду про співробітництво, мета якої – інтеграція і взаємвикористання інформаційних ресурсів, підтримка наукових і фахових контактів, сприяння культурному обміну між Україною і Росією.

*Тетяна КУЛАКОВСЬКА,
н. с. НБУВ*